

Қазақстан Республикасының азаматтық кодексі
(1999 ж. 1 шілдедегі № 409-1)
(ерекше бөлім)
(2009.12.02. берілген өзгерістер мен толықтырулармен)

40-тарау. Сақтандыру

ҚР 18.12.2000 N 128-II Заңымен 803-бап өзгертілді

803-бап. Сақтандыру шарты

1. Сақтандыру шарты бойынша бір тарап (сақтанушы) сақтандыру сыйлықақысын төлеуге міндеттенеді, ал екінші тарап (сақтандырушы) сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтанушыға немесе шартта белгіленген сома (сақтандыру сомасы) шегінде өзінің пайдасына шарт жасалған өзге тұлғаға (пайда алушыға) сақтандыру төлемін төлеуге міндеттенеді.

ҚР 2006.05.07. № 164-III Заңымен 2-тармақ жаңа редакцияда (бұр. ред. қара)

2. Сақтандыру сақтандыру шарты негізінде жүзеге асырылады.

804-бап. Осы Кодекспен реттелетін сақтандыру қатынастары

Сақтандырушылар мен сақтанушылар арасындағы қатынастар, сондай-ақ олардың сақтандыру шартын жасау және оны орындау процесі кезінде туындайтын сақтандырылғандармен және пайда алушылармен қатынастары осы Кодекспен реттеледі.

ҚР 18.12.2000 N 128-II Заңына сәйкес 805-бап жаңа редакцияда

805-бап. Сақтандыру нысандары

1. Сақтандыру нысандары:

- 1) міндеттілік дәрежесі бойынша - ерікті және міндетті;
- 2) сақтандыру объектісі бойынша - жеке және мүлдіктік;
- 3) сақтандыру төлемін жүзеге асыру негіздері бойынша жинақтаушы және жинақтаушы емес болып табылады.

2. Сақтандыру қызметін лицензиялау мақсатында заң актілерінде өзгеше жіктеу көзделуі мүмкін.

806-бап. Міндетті және ерікті сақтандыру

2007.07.05. № 244-III ҚР Заңымен 1-тармақ жаңа редакцияда (бұр. ред. қара)

1. Міндетті сақтандыру - егер сақтандырудың міндетті түрлерін реттейтін заңнамалық актілерде өзгеше белгіленбесе, талаптары тараптардың келісімімен айқындалатын, заңнамалық актілердің талаптарына орай жүзеге асырылатын сақтандыру.

2. 2007.07.05. № 244-III ҚР Заңымен алып тасталды (бұр. ред. қара)

3. Өз өмірін немесе денсаулығын сақтандыру міндетін азаматқа заң актілерімен де, шартпен де жүктеуге болмайды.

Міндетті сақтандыру сақтанушының есебінен жүзеге асырылады.

2007.07.05. № 244-III ҚР Заңымен 4-тармақ өзгертілді (бұр. ред. қара)

4. Міндетті сақтандыру кезінде сақтанушы, егер сақтандырудың осы түрін реттейтін заңнамалық актілерде өзгеше белгіленбесе, тараптардың келісімімен айқындалған талаптар бойынша сақтандырушымен шарт жасауға міндетті.

2007.07.05. № 244-III ҚР Заңымен 5-тармақ өзгертілді (бұр. ред. қара)

5. Міндетті сақтандыру шарты сақтандырудың осы түрін жүзеге асыруға лицензиясы бар сақтандырушымен ғана жасалады. Сақтандырудың міндетті түрін реттейтін заңнамалық актілерде тәртібі мен талаптары белгіленген міндетті сақтандыру шартын жасау, егер осы заңнамалық актілерде өзгеше көзделмесе, жоғарыда аталған сақтандырушы үшін міндетті болып табылады.

6. Ерікті сақтандыру - тараптардың еркін білдіруіне орай жүзеге асырылатын сақтандыру.

Ерікті сақтандырудың түрлері, шарттары мен тәртібі тараптардың келісімі бойынша белгіленеді.

807-бап. Сақтандыру объектісі

2006.20.02. № 128-III (бұр. ред. қара); 2007.07.05. № 244-III ҚР Заңдарымен 1-тармақ өзгертілді (бұр. ред. қара)

1. Азаматтардың және заңды тұлғалардың, соның ішінде:

1) азаматтардың белгілі бір жасқа дейін немесе сақтандыру шартында белгіленген мерзімге дейін өмір сүруіне, өліміне, азаматтардың өмірінде белгілі бір оқиғалардың басталуына;

2) жазатайым жағдайлардың және өзге де оқиғалардың, аурулардың салдарынан азаматтардың өмірі мен денсаулығына зиян келтірілуіне;

3) мүлікті иеленуіне, пайдалануына және оған билік етуіне;

4) басқа тұлғаларға, соның ішінде шартты (міндеттемелерді) бұзу салдарынан келтірілген зиянды өтеу міндетіне байланысты кез келген мүліктік мүдделері мүліктік және жеке сақтандыру объектілері бола алады.

Сақтандырудың міндетті түрлері бойынша сақтандыру объектісі заң актілерімен айқындалады.

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 2 тармақ өзгертілді (бұр. ред. қара)

2. Сақтанушының құқыққа қайшы мүліктік мүдделері сақтандыруға жатпайды.

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 3 тармақ өзгертілді (бұр. ред. қара)

3. Осы баптың 2-тармағында көзделген мүліктік мүдделер объектісі болатын сақтандыру шарттары жарамсыз болып табылады.

ҚР 18.12.2000 N 128-II Заңына сәйкес 808-бап өзгерді

808-бап. Міндетті сақтандыру туралы ережелердің бұзылу зардабы

1. Заң актілеріне сәйкес пайдасына міндетті сақтандыру жүзеге асырылуы тиіс болған адам, егер оның сақтандырылмағандығы белгілі болса, осы міндет жүктелген тұлғадан оны сот тәртібімен талап етуге құқылы.

2. Егер сақтандыру міндеті жүктелген тұлға оны жүзеге асырмаса немесе сақтандыру шартын заң актілерінде көзделгенмен салыстырғанда сақтандырылғандардың жағдайын нашарлататындай жағдайда жасаған болса, бұл тұлға сақтандыру жағдайы басталған кезде дұрыс сақтандыру кезінде сақтандыру төлемі қандай талаптарда жүзеге асырылатын болса, сақтандырылғандардың алдында сондай талаптарда жауапты болады.

3. Заң актілерімен сақтанушы болу міндеті жүктелген тұлға осы Кодекстің 806-бабының 5-тармағына сәйкес сақтандыруды жүзеге асыруға міндетті, алайда одан жалтаратын сақтандырушыны заң актілерінде көзделген талаптарда сақтандыру шартын жасауға мәжбүр етуді сот тәртібімен талап етуге құқылы.

4. Сақтанушы ретінде оны жүзеге асыруға міндетті тұлғалардың, сондай-ақ сақтандырушы ретінде іс-қимыл жасауға міндетті сақтандыру ұйымының сақтандырудан жалтаруы заң актілерінде көзделген жауаптылыққа әкеп соқтырады.

809-бап. Жеке және мүліктік сақтандыру

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 1 тармақ өзгертілді (бұр. ред. қара)

1. Азаматтың өмірін, денсаулығын, еңбекке қабілеттілігін және жеке басына байланысты өзге де мүліктік мүдделерін сақтандыру жеке сақтандыруға жатады. Жеке сақтандыру шарты бойынша сақтанушының өзі, сондай-ақ шартта аталған басқа (сақтандырылған) адам сақтандырылған болуы мүмкін.

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 2 тармақ жаңа редакцияда (бұр. ред. қара)

2. Мүлікті және оған байланысты мүліктік мүдделерді сақтандыру мүліктік сақтандыруға жатады.

3. Мүлікті сақтандыру кезінде мүліктің жоғалуы (жойылуы) тәуекелі, жетіспеуі немесе бүлінуі және осы Кодекстің **115-бабында** көзделген өзге де мүліктік игіліктер мен құқықтар сақтандырылады.

4. Сақтанушының немесе пайда алушының мүліктерді сақтандыруға мүддесі болмаған жағдайда жасалған мүліктік сақтандыру шарты жарамсыз болады.

*2006.20.02. № 128-III ҚР **Заңымен** 5 тармақ өзгертілді (бұр. ред. қара)*

5. Азаматтық-құқықтық жауаптылықты сақтандыру кезінде, үшінші бір адамдардың өміріне, денсаулығына немесе мүлкіне зиян келтірудің салдарынан туындайтын міндеттемелер бойынша жауапты болу, сондай-ақ шарттардан туындайтын міндеттемелер бойынша жауапты болу тәуекелін сақтандырады.

*ҚР 18.12.2000 N 128-II **Заңына** сәйкес кодекс 809-1 баппен толықтырылды*

809-1-бап. Жинақтаушы сақтандыру

*2006.20.02. № 128-III ҚР **Заңымен** 1 тармақ жаңа редакцияда (бұр. ред. қара)*

1. Сақтандыру жағдайы туған кезде, соның ішінде сақтандыру шартында белгіленген кезең не олардың қайсысының бұрын туындауына байланысты сақтандыру шартында көзделген өзге оқиға аяқталғанда сақтандыру төлемін жүзеге асыруды көздейтін сақтандыру жинақтаушы сақтандыру болып табылады.

*2006.20.02. № 128-III ҚР **Заңымен** 2 тармақ өзгертілді (бұр. ред. қара)*

2. Туындауының ықтималдық және кездейсоқ белгілері бар сақтандыру жағдайы туған кезде ғана сақтандыру төлемін жүзеге асыруды көздейтін сақтандыру жинақтаушы емес сақтандыру болып табылады.

*2006.20.02. № 128-III ҚР **Заңымен** 3 тармақ өзгертілді (бұр. ред. қара)*

3. Аннуитеттік сақтандыру шарты - сақтандырушыны шартта белгіленген мерзім ішінде пайда алушының пайдасына мерзімді төлемдер түрінде сақтандыру төлемін жүзеге асыруға міндетті ететін сақтандыру шарты.

4. Жинақтаушы сақтандыру шарттары тек қана жеке сақтандыру бойынша жасалуы мүмкін.

*2006.20.02. № 128-III ҚР **Заңымен** 5 тармақ өзгертілді (бұр. ред. қара)*

5. Аннуитеттік сақтандыру шарты жинақтаушы сақтандыру шарттарына жатады.

810-бап. 2006.20.02. № 128-III ҚР **Заңымен** алып тасталды (бұр. ред. қара)

811-бап. 2006.20.02. № 128-III ҚР **Заңымен** алып тасталды (бұр. ред. қара)

812-бап. . 2006.20.02. № 128-III ҚР **Заңымен** алып тасталды (бұр. ред. қара)

*ҚР 18.12.2000 N 128-II **Заңына** сәйкес 813-бап өзгерді*

813-бап. Сақтанушы

1. Сақтанушы - сақтандырушымен сақтандыру шартын жасасқан тұлға.

2. Заңды тұлғалар мен азаматтар сақтанушылар бола алады.

3. Сақтанушы сақтандырудың ерікті де, міндетті де нысандары бойынша сақтандырушыны таңдап алуға ерікті.

ҚР 18.12.2000 N 128-II ; 2006.05.07. № 164-III (бұр.ред.қара) Заңдарымен 814-бап өзгертілді

814-бап. Сақтандырушы

Сақтандырушы - сақтандыруды жүзеге асыратын, яғни сақтандыру жағдайы пайда болған кезде сақтанушыға немесе пайдасына шарт жасалған өзге тұлғаға (пайда алушыға) шартта айқындалған соманың (сақтандыру сомасының) шегінде сақтандыру төлемін жүргізуге міндетті тұлға.

Сақтандыру ұйымы ретінде тіркелген және сақтандыру қызметін жүзеге асыру құқығына лицензиясы бар заңды тұлға не Қазақстан Республикасының өзара сақтандыру

туралы заңнамалық актісіне сәйкес өзара сақтандыру қоғамы ғана сақтандырушы бола алады.

ҚР 18.12.2000 N 128-II Заңына сәйкес 815-бап өзгерді

815-бап. Сақтандырылған адам

1. Сақтандырылған адам - өзіне қатысты сақтандыру жүзеге асырылатын тұлға.

Егер шартта өзгеше көзделмесе, сақтанушы бір мезгілде сақтандырылған адам болып табылады.

2007.07.05. № 244-III ҚР Заңымен 2-тармақ өзгертілді (бұр. ред. қара)

2. Заңнамалық актілермен сақтанушыға үшінші тұлғаны сақтандыруды жүзеге асыру міндеті жүктелуі мүмкін. Өз еркімен сақтандыру кезінде сақтанушы үшінші тұлғаны сақтандыру шартында сақтандырылған адам ретінде айқындай алады. Бұл жағдайларда сақтандырылған адамның жеке басы және соған байланысты оның мүдделері (сақтандырылған адамды жеке сақтандыру) не сақтандырылған адамның мүлкі және мүліктік мүдделері (сақтандырылған адамның мүліктік сақтандырылуы) сақтандыру объектісі болады.

Мүлікті сақтандыру кезінде сақтанушы болып табылмайтын сақтандырылған адам бұл мүліктің сақталуына мүдделі болуға тиіс.

3. Егер шарттың талаптары бойынша сақтанушы болып табылмайтын сақтандырылған адамға белгілі бір міндеттер жүктелген болса, сақтанушы осы шартты жасасуға сақтандырылған адамның келісімін алуы тиіс.

Міндетті сақтандыру кезінде, сондай-ақ топтастырып иесіздендірілген сақтандыру кезінде, шарт жасасу үшін оның өзі сақтандырылған адам ретінде көрінетін үшінші адамның келісімі талап етілмейді.

Өз еркімен сақтандыру кезінде адамдардың оның жеке басын немесе мүлкін сақтандыру жөніндегі қарсылығы шарт жасасудың мүмкін еместігіне, ал егер ол жасалып қойған болса - шарттың бұзылуына әкеп соғады.

4. Сақтанушыға үшінші тұлғаны сақтандыру міндеті жүктелген жағдайда, аталған тұлға сақтанушыдан бұл міндеттің орындалуы туралы есеп талап етуге, ал заң актілерінде көзделген жағдайларда - оның сақтандырылған адам болып табылатындығын дәлелдейтін құжатты алуға құқылы.

Сақтанушы үшінші адамды сақтандыру жөніндегі өз міндетін орындамаған немесе дұрыс орындамаған жағдайда, соңғысы осы Кодекстің 808-бабының 1 және 2-тармақтарында көзделген шараларды қолдануға құқылы.

5. Кәмелетке толмаған азамат сақтандырылған болып табылатын жағдайда оның құқықтары осы Кодекстің **22-24-баптарында** көзделген тәртіппен іске асырылады.

6. Сақтандырылған адамның пайдасына шарт жасасу, сақтанушыны осы шарт бойынша міндеттерді орындаудан босатпайды.

Үшінші адамды сақтандыру сақтанушының есебінен жүзеге асырылады.

7. Сақтандырылған адам шартқа сәйкес өзіне тиесілі сақтандыру төлемін алудан бас тартқан жағдайда сақтандыру төлемін алу құқығы сақтанушыға көшеді.

8. Сақтанушы болып табылмайтын, оған қатысты мұндай жағдайды көздемейтін жеке басты сақтандыру шарты жасалған сақтандырылған адам қайтыс болған жағдайда, егер заң актілерінде немесе шартта сақтандырылған адамды ауыстыру көзделмесе, бұл шарт тоқтатылуға жатады.

Егер сақтандырылған адамның қайтыс болуы сақтандыру шартында көзделген сақтандыру жағдайы болса, бұл шарт онда көзделген талаптармен орындалады.

Сақтанушы болып табылмайтын, оған қатысты мүліктік сақтандыру шарты жасалған сақтандырылған адам қайтыс болған жағдайда, сақтандырылған адамның құқықтары мен міндеттері сақтанушының келісуімен, егер заң актілерінде немесе шартта өзгеше көзделмесе, сол мүліктің және сақтандырылған адамның мүліктік құқықтарының мұрагерлеріне ауысады.

Егер сақтанушы қайтыс болған сақтандырылған адамды ауыстыруға келіспесе не мұрагерлер оның сақтандыру шартынан туындайтын құқықтары мен міндеттерін қабылдауға келіспесе, бұл шарт тоқтатылуға жатады.

9. Үшінші адамның (сақтандырылған адамның) пайдасына жасалған сақтандыру шартына осы Кодекстің **391-бабының** осы бап ережелеріне қайшы келмейтін бөлігіндегі ережелері қолданылады.

*ҚР 18.12.2000 N 128-II **Заңына** сәйкес 816-бап өзгерді*

816-бап. Пайда алушы

1. Пайда алушы - сақтандыру шартына немесе міндетті сақтандыру туралы заң актілеріне сәйкес сақтандыру төлемін алушы болып табылатын тұлға.

Заңды тұлға да, азамат та пайда алушы бола алады.

Пайда алушы жеке де, мүліктік те сақтандыру бойынша тағайындала алады.

Сақтандырудың міндетті түрі бойынша пайда алушы сақтандырудың осы түрін реттейтін заң актілерімен айқындалады, ерікті түрі бойынша оны сақтанушы тағайындайды.

2. Егер міндетті сақтандыру туралы заң актілерінде немесе өз еркімен сақтандыру туралы шартта өзгеше көзделмесе, сақтанушы пайда алушы болып табылады.

Егер сақтанушы сақтандырылған адам болып табылмаса, пайда алушы сақтандырылған адам болуы тиіс не ол сақтандырылған адамның жазбаша келісімі бойынша тағайындалады.

Егер пайда алушы сақтандыру шартында көрсетілмесе, ол сақтандырылған адам деп ұйғарылады.

3. 2006.20.02. № 128-III ҚР **Заңымен** алып тасталды (*бұр. ред. қара*)

4. *алынып тасталды*

5. Сақтандырылған адам бір мезгілде пайда алушы болып табылатын жағдайда соңғысына осы Кодекстің **815-бабында** көзделген ережелер қолданылады.

6. Сақтандырылған адам болып саналмайтын пайда алушы қайтыс болған жағдайда не ол пайда алушының құқықтарынан бас тартса, соңғысының құқығы сақтанушыға ауысады.

Сақтандырылған болып табылатын пайда алушы қайтыс болған жағдайда осы Кодекстің **815-бабының** 8-тармағында көзделген зардап туындайды.

7. Егер сақтандырылған адамның қайтыс болуы, сақтандыру шартында көзделген жағдай болып табылса, онда бұл сақтандырылған адам сақтанушы болмаған күнде де, болған күнде де, бірақ шартта пайда алушы көрсетілмесе, сақтандырылған адамның мұрагерлері пайда алушылар деп танылады.

8. Сақтандыру жағдайы басталған кезде пайда алушы тікелей сақтандырушыға сақтандыру шартында көзделген сақтандыру төлемін төлеу туралы талап қоюға құқылы.

9. Пайда алушының пайдасына шарт жасасу сақтанушыны осы шарт бойынша міндеттерді орындаудан босатпайды.

*ҚР 18.12.2000 N 128-II **Заңына** сәйкес 817-бап өзгерді*

817-бап. Сақтандыру жағдайы

1. Сақтандыру жағдайы - басталған бойда сақтандыру шарты сақтандыру төлемін жүзеге асыруды көздейтін оқиға.

2. Міндетті сақтандыру бойынша сақтандыру жағдайының түрлері міндетті сақтандыру туралы заң актілерімен, ал өз еркімен сақтандыру бойынша - тараптардың келісімімен белгіленеді.

3. Жинақтаушы сақтандыру шарты бойынша көзделуі мүмкін оқиғаларды қоспағанда, сақтандыру жағдайы ретінде қарастырылатын оқиға, оның басталуының ықтимал және кездейсоқ белгілеріне ие болуы тиіс.

4. Сақтандыру жағдайының басталғандығын, сондай-ақ ол келтірген зияндарды дәлелдеу сақтанушының міндетіне жатады.

ҚР 18.12.2000 N 128-II Заңына сәйкес 818-бап өзгерді

818-бап. Сақтандыру сыйлықақылары

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 1 тармақ өзгертілді (бұр. ред. қара)

1. Сақтандыру сыйлықақысы - сақтандырушы сақтанушыға (пайда алушыға) сақтандыру шартында көзделген мөлшерде сақтандыру төлемін жүргізу міндеттемесін қабылдағаны үшін сақтанушы сақтандырушыға төлеуге міндетті ақша сомасы.

Сақтандырушы сақтанушыдан алған сақтандыру сыйлықақылары оған меншік құқығымен тиесілі болады.

2007.07.05. № 244-III ҚР Заңымен 2-тармақ өзгертілді (бұр.ред. қара)

2. Сақтандыру сыйлықақыларының мөлшері шартпен белгіленеді. Сақтандырудың міндетті түрлері кезінде олар заңнамалық актілермен белгіленеді.

Сақтандыру сыйлықақыларын төлеудің тәртібі мен мерзімдері шартпен белгіленеді. Сақтандырудың міндетті түрлері бойынша олар заңдармен белгіленуі мүмкін.

3. Тараптар сақтандыру шарты бойынша төленуге жататын сақтандыру сыйлықақыларының мөлшерін айқындау кезінде, сақтандыру объектісі мен сақтандыру тәуекелінің сипатын ескере отырып, сақтандыру сомасы өлшемінен өндірілетін сақтандыру сыйлықақысының ставкасын белгілейтін сақтандырушы әзірлеген сақтандыру тарифін қолдана алады.

4. Шартта сақтандыру сыйлықақысын мерзімдік сақтандыру жарналары түрінде бөліп-бөліп төлеу көзделуі мүмкін.

5. Егер сақтандыру шартында сақтандыру сыйлықақысын бөліп-бөліп төлеу көзделген болса, шартты мерзімінен бұрын бұзуды қоса алғанда, шартта кезекті сақтандыру жарналарын белгіленген уақытта төлеудің зардабы айқындалуы мүмкін.

6. Егер сақтандыру жағдайы енгізу мерзімі өтіп кеткен белгілі бір сақтандыру жарнасын төлеуден бұрын басталған болса, сақтандырушы сақтандыру төлемінің мөлшерін айқындау кезінде мерзімі өтіп кеткен сақтандыру жарнасының сомасын есепке алуға құқылы.

ҚР 18.12.2000 N 128-II Заңына сәйкес 819-бап өзгерді

819-бап. Сақтандыру сомасы

1. Сақтандыру сомасы - сақтандыру объектілері сақтандырылған адам және сақтандыру жағдайы басталған кездегі сақтандырушы жауаптылығының шекті көлемін білдіретін ақша сомасы.

2. Сақтандыру сомасының мөлшері шартпен белгіленеді. Сақтандырудың міндетті түрлері кезінде олар заң актілерінде белгіленген мөлшерден кем болмауы керек.

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 3 тармақ өзгертілді (бұр. ред. қара)

3. Мүлікті сақтандыру кезінде сақтандыру сомасы шарт жасалған кездегі оның нақты құнынан (сақтандыру құнынан) артық бола алмайды.

4. Тараптар, оны сақтанушы қасақана жаңылыстырғанын сақтандырушы дәлелдеген жағдайларды қоспағанда, сақтандыру шартында белгіленген мүлік құнына талас тудыра алмайды. Егер сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасы сақтандыру құнынан артық болса, онда ол сақтандыру сомасының шарт жасалған кезіндегі сақтандыру құнынан артылған бөлігінде жарамсыз болып табылады.

5. 2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен алып тасталды (бұр. ред. қара)

ҚР 18.12.2000 N 128-II Заңына сәйкес 820-бап өзгерді

820-бап. Сақтандыру төлемі

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 1 тармақ өзгертілді (бұр. ред. қара)

1. Сақтандыру төлемі - сақтандырушы сақтанушыға (пайда алушыға) сақтандыру жағдайы туған кезде не жинақтаушы сақтандыру шартында белгіленген мерзім туған кезде сақтандыру сомасы шегінде төлейтін ақша сомасы.

Аннуитеттік сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру төлемдерін қоспағанда, сақтандыру төлемі біржолғы төлеммен жүзеге асырылады.

2. Сақтандыру төлемінің мөлшерін анықтау тәртібі шартта белгіленеді. Сақтандырудың міндетті түрлері кезінде сақтандыру төлемінің мөлшерін анықтау тәртібі Қазақстан Республикасының заң актілерінде белгіленеді.

3. Сақтандыру төлемін жүзеге асырудың тәртібі мен мерзімдері шартпен белгіленеді.

Сақтандырудың міндетті түрлері бойынша олар заң актілерімен белгіленуі мүмкін.

4. Мүлікті және азаматтық-құқықтық жауаптылықты сақтандыру бойынша сақтандыру төлемі сақтандыру жағдайының басталуы нәтижесінде сақтанушыға (сақтандырылған адамға) келтірілген нақты зиянның мөлшерінен аспауы керек.

5. Жеке сақтандыру бойынша сақтандыру төлемі сақтанушыға (сақтандырылған адамға) әлеуметтік қамсыздандыру бойынша, сақтандырудың басқа шарттары бойынша оған тиесілі сомаларға қарамастан және зиянның орнын толтыру тәртібімен жүзеге асырылады.

6. Мүліктік сақтандыру шартының талаптарымен сақтандыру өтемінің сомасы шегінде сақтандыру өтемін зиянның заттай нысандағы өтемімен ауыстыру көзделуі мүмкін.

7. Сақтандыру төлемін жүзеге асыру кезінде сақтандырушы өзіне сақтанушыдан тиесілі болатын сақтандыру сыйлықақыларына не сақтандыру жарналарына есеп жүргізуге құқылы.

8. Егер шартта немесе міндетті сақтандыру туралы заң актілерінде жауаптылықтың бұдан жоғары мөлшері көзделмесе, сақтандыру төлемін уақытында жүзеге асырмағаны үшін сақтандырушы осы Кодекстің 353-бабына сәйкес жауап береді.

ҚР 18.12.2000 N 128-II Заңына сәйкес 821-бап өзгерді

821-бап. Қос сақтандыру

1. Қос (көпше) сақтандыру - белгілі бір объектіні бірнеше сақтандырушыда әрқайсысымен дербес шарт бойынша сақтандыру.

2. Мүлікті қос сақтандыру кезінде әрбір сақтандырушы сақтанушының алдында онымен жасалған шарттың шегінде жауапты болады, алайда сақтанушының барлық сақтандырушылардан алған сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы нақты зияннан аспауы тиіс.

Бұл ретте сақтанушы кез келген сақтандырушыдан онымен жасалған шартта көзделген сақтандыру сомасының көлемінде сақтандыру төлемін алуға құқылы. Егер алынған сақтандыру төлемі нақты зиянды жаппайтын болса, сақтанушы жетпеген соманы басқа сақтандырушыдан алуға құқылы.

Келтірілген зиянды басқа сақтандырушылар өтегендіктен сақтандыру төлемінен толық немесе ішінара босатылған сақтандырушы сақтанушыға шыққан шығындарды шегере отырып, сақтандыру сыйлықақыларының тиісті бөлігін қайтаруға міндетті.

3. Жеке өзін қос (көпше) сақтандыру кезінде әрбір сақтандырушы өзінің сақтанушы алдындағы сақтандыру міндеттемелерін, оларды басқа сақтандырушылардың орындағандарына қарамастан, өз бетінше атқарады.

ҚР 18.12.2000 N 128-II Заңына сәйкес 822-бап өзгерді

822-бап. Топтық сақтандыру

1. Топтық сақтандыру кезінде бір сақтандыру шартымен бір мезгілде өздері пайда алушы болып табылатын бірнеше сақтандырылған адамдар қамтылады.

2. Топтық сақтандыру адамдардың белгілі бір санаттарын қамтитын жеке де, мүліктік те, дербестендірілген де, иесіздендірілген де болуы мүмкін.

Иесіздендірілген сақтандыру кезінде сақтандырылған адамдар тобы сақтандыру шартында бұл оның әрбір сақтандырылған адамға қатысты зардабын және оған тиесілі сақтандыру төлемінің төлеу мөлшерін дараландыру үшін қажетті шамада нақтылануға тиіс.

3. Жұмыс берушілердің өз қызметкерлерін ұжымдық сақтандыруы тек жеке сақтандыру түрінде ғана болуы мүмкін.

ҚР 18.12.2000 N 128-II Заңына сәйкес 823-бап өзгерді

823-бап. Ортақ сақтандыру

1. Сақтандыру объектісі бірнеше сақтандырушы (ортақ сақтандыру) бірлескен бір шарт бойынша сақтандырылуы мүмкін. Бұл орайда шартта әрбір сақтандырушының келісілген үлестердегі құқықтары мен міндеттерін айқындайтын талаптары болуы тиіс.

Егер мұндай шартта әрбір сақтандырушының құқықтары мен міндеттері айқындалмаған болса, олар сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін сақтанушының (пайда алушының) алдында ортақтасып жауап береді.

2. Ірі немесе аса ірі тәуекелдерді бірлесіп сақтандыру үшін ортақ сақтандырушылар бірлескен қызмет туралы шарт негізінде жай серіктестіктер (сақтандыру пұлдары) құра алады.

3. Ортақ сақтандырушылар арасында тиісті келісім болған жағдайда, олардың біреуі сақтанушының алдында тек өз үлесімен ғана жауапты болып қала отырып, онымен өзара қатынаста барлық ортақ сақтандырушылардан өкіл болуы мүмкін.

ҚР Заңымен 10.07.03 ж. N 483-II 824-бап толықтырылды (бұр. ред. қара)

824-бап. Қайта сақтандыру

1. Сақтандырушы сақтанушы алдындағы өз міндеттерінің бәрін немесе оның бір бөлігін орындау тәуекелін жабуды басқа сақтандырушыда (қайта сақтандырушыда) қайта сақтандыру жолымен қамтамасыз етуге құқылы.

2. Қайта сақтандырушымен қайта сақтандыру (қайта сақтанушы) шартын жасасқан сақтандырушы онымен жасаған сақтандыру шартына сәйкес сақтанушының алдында толық көлемде жауапты болып қалады.

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 3 тармақ өзгертілді (бұр. ред. қара)

3. Қайта сақтандыру талаптары Қазақстан Республикасының заң актілерімен және қайта сақтанушы мен қайта сақтандырушы арасындағы қайта сақтандыру шартымен айқындалады.

Қайта сақтандыру шарты осы Кодекстің сақтандыру шартына қойылатын талаптарына жауап беруге тиіс. Бұл жағдайда сақтандырушы сақтандырудың негізгі шарты бойынша қайта сақтандыру шартында сақтанушы болып есептеледі.

4. Қайта сақтандыруды ұйымдастыру үшін қайта сақтандырушылар бірлескен қызмет туралы шарттың негізінде жай серіктестікке (қайта сақтандыру пұлдары) біріге алады.

5. Екі немесе бірнеше қайта сақтандыру шарттарын біртіндеп жасауға жол беріледі.

ҚР 18.12.2000 N 128-II; 01.07.03 ж. N 445-II (бұр. ред. қара); 10.07.03 ж. N 483-II (бұр. ред. қара) Заңдарымен 825-бап өзгертілді

825-бап. Сақтандыру шартының нысаны

1. Сақтандыру шарты жазбаша нысанда:

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 1) тармақша жаңа редакцияда (бұр. ред. қара)

1) тараптардың сақтандыру шартын жасасуы;

2) сақтанушыны бір жақты тәртіпте (бірігу шарты) сақтандырушы әзірлеген үлгілік шарттарға (сақтандыру ережелеріне) қосу және сақтандырушының сақтанушыға сақтандыру полисін беруі;

3) алынып тасталды

4) 2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен алып тасталды (бұр. ред. қара)

2. Міндетті сақтандыру бойынша жазбаша шарттың нысаны Қазақстан Республикасының міндетті сақтандыру туралы заң актілерінде айқындалады, ал ерікті сақтандыру бойынша - сақтандырушы айқындайды не тараптардың келісімімен айқындалады.

3. Сақтандыру шартының жазбаша нысанын сақтамау оның жарамсыздығына әкеп соқтырады.

ҚР 18.12.00 ж. N 128-II Заңымен бөлім 825-1-баппен толықтырылды; ҚР 10.07.03 ж. N 483-II (бұр. ред. қара) 825-1-бап өзгертілді

825-1-бап. Сақтандыру ережелері

1. Сақтандыру ережесін сақтандырушы әзірлейді және Қазақстан Республикасының заң актілерінде белгіленген жағдайларда ол уәкілетті мемлекеттік органмен келісілуге тиіс. Сақтандырудың нақты түрі бойынша сақтандыру ережесі осы баптың талаптарына сәйкес келуге тиіс.

2. Сақтандыру ережелерінде:

- 1) сақтандыру объектілерінің тізбесі;
- 2) сақтандыру сомасын анықтау тәртібі;

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 3) тармақша жаңа редакцияда (бұр. ред. қара)

- 3) сақтандыру жағдайларының тізбесі;
- 4) сақтандыру жағдайларынан алып тастау және сақтандыруды шектеу;
- 5) сақтандыру шартының қолданылу мерзімі мен орны;
- 6) сақтандыру шартын жасасу тәртібі;
- 7) тараптардың құқықтары мен міндеттері;
- 8) сақтанушының сақтандыру жағдайы туған кездегі іс-әрекеті;
- 9) сақтандыру жағдайының туғандығын және шығын мөлшерін растайтын құжаттар тізбесі;

10) сақтандыру төлемін жүзеге асырудың тәртібі мен шарттары;

11) сақтандыру төлемі немесе сақтандыру төлемін жасаудан бас тарту туралы шешімді қабылдаудың мерзімі;

12) сақтандыру шартын тоқтату талаптары;

13) дауларды шешу тәртібі;

14) 2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен алып тасталды (бұр. ред. қара)

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 15) тармақша жаңа редакцияда (бұр. ред. қара)

15) қосымша талаптар болуға тиіс.

3. алынып тасталды

4. Сақтанушы мен сақтандырушы арасындағы келісім бойынша сақтандыру ережелерінің негізінде сақтандыру шартын жасасу кезінде анықталатын қосымша талаптарды көздейтін сақтандыру шарттары жасалуы мүмкін. Сол қосымша талаптар үш реттен астам қайталанған жағдайда сақтандырушы сақтандырудың белгілі бір түрі бойынша ережелерді заңдарда белгіленген тәртіппен өзгертуге міндетті.

5. Сақтандыру ережелеріне өзгерістер енгізілген жағдайда сақтандырушы осы өзгерістерді келісу үшін уәкілетті мемлекеттік органға ұсынуға тиіс.

18.12.2000 N 128-II; 2007.12.01. № 225-III (бұр. ред. қара) ҚР Заңдарымен 826-бап өзгертілді

826-бап. Сақтандыру шартының мазмұны

1. Сақтандыру шартында мыналар болуы тиіс:

- 1) сақтандырушының атауы, орналасқан жері және банктік реквизиттері;
- 2) сақтанушының (егер ол жеке адам болса) тегі, аты, әкесінің аты (егер бар болса)

және тұрған жері немесе (егер ол заңды тұлға болса) оның атауы, орналасқан жері және банктік реквизиттері;

3) сақтандыру объектісін көрсету;

4) сақтандыру жағдайын көрсету;

5) сақтандыру сомасы мен сақтандыру төлемін жүзеге асырудың тәртібі мен мерзімдері;

6) сақтандыру сыйлықақысының мөлшері, оларды төлеудің тәртібі мен мерзімдері;

- 7) шарттың жасалу күні және қолданылу мерзімі;
- 8) егер олар сақтандыру қатынасына қатысушылар болса, сақтандырылған адам мен пайда алушы туралы көрсету;
- 9) шарттың (сақтандыру полисінің) номері, сериясы;
- 10) шарттың талаптарына өзгерістер енгізу жағдайлары мен тәртібі;
- 11) сатып алу сомасын (жинақтаушы сақтандыру үшін) төлеудің шарты және оның мөлшері.
- 12) салық төлеушінің тіркеу нөмірін (егер бар болса), резиденттік белгісін және сақтанушының экономика секторын көрсету;
- 13) салық төлеушінің тіркеу нөмірін (егер бар болса), резиденттік белгісін және егер ол сақтандыру шарты бойынша сақтанушы болып табылмаса, сақтандырылушының (пайда алушының) экономика секторын көрсету;
- 14) сақтандыру сомасының, сақтандыру төлемі мен сақтандыру сыйақысының валюта түрі.

2. Тараптардың келісімі бойынша шартқа өзге де талаптар енгізілуі мүмкін.

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 2-1-тармақпен толықтырылды

2-1. Франшиза - сақтандырушыны сақтандыру талаптарында көзделген, белгілі бір мөлшерден аспайтын залалды өтеуден босату.

Франшиза шартты (шегерілмейтін) және шартсыз (шегерілетін) болады.

Шартты франшиза кезінде сақтандырушы франшизаның белгіленген мөлшерінен аспайтын залалды өтеуден босатылады, бірақ егер оның мөлшері осы сомадан көп болса, залалды толық өтеуге тиіс.

Шартсыз франшиза кезінде залал барлық жағдайларда белгіленген сома шегеріле отырып өтеледі.

Франшиза сақтандыру сомасына қатысты процент бойынша не абсолютті мөлшерде белгіленеді.

3. Егер сақтандыру шартында заң актілерінде көзделгендермен салыстырғанда сақтанушының жағдайын нашарлататындай талаптар болса, осы заң актісімен белгіленген ережелер қолданылады.

4. Егер қайта сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, қайта сақтандырушының қайта сақтандыру шарты бойынша жауаптылық кезеңі сақтандырушының сақтандыру шарты бойынша міндеттемесі қайта сақтандыруға берілген сақтандыру шарты бойынша жауаптылық кезеңіне сәйкес келуге тиіс.

5. Сақтандыру шартында көрсетілуге тиіс талаптардың толық болмағаны үшін сақтандырушы жауапты болады. Оның жекелеген талаптарының толық болмауы салдарынан сақтандыру шарты бойынша дау туындаған жағдайда дау сақтанушының пайдасына шешіледі. Осы тармақтың талаптары қайта сақтандыру шарттарына қолданылмайды.

ҚР 18.12.2000 N 128-II Заңына сәйкес кодекс 826-1-баппен толықтырылды

826-1-бап. Жинақтаушы сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақысын төлеудің мерзімін ұзарту

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 1- тармақ жаңа редакцияда (бұр. ред. қара)

1. Сақтанушы жинақтаушы сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру жарнасын төлеу талаптарын қатарынан екі рет сақтамаған жағдайда сақтандырушы жинақтаушы сақтандыру шартында белгіленген мерзімде сақтанушыны сақтандыру жарнасын төлеу қажеттігі туралы хабардар етуге міндетті.

2. Хабарламада:

1) сақтандыру жарнасын төлейтін кезең (сақтандыру сыйлықақысының мерзімін ұзарту кезеңі);

2) сақтандыру жарнасын төлеу мерзімін өткізіп алғаны үшін өсімпұлдың мөлшері;

3) сақтандырушының сақтандыру сыйлықақысының мерзімін ұзарту кезеңі ішінде сақтандыру жарнасы төленбеген жағдайда шарттың қолданылуын біржақты тәртіппен тоқтату құқығы болуға тиіс.

3. Сақтандыру сыйлықақысының мерзімін ұзарту кезеңі 30 күнтізбелік күннен кем болмауға тиіс.

4. Жинақтаушы сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақысының мерзімін ұзарту кезеңінде сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандырушы берешек сомасын ұстай отырып, сақтандыру төлемін жүзеге асыруға міндетті.

5. Сақтандыру жарнасын төлеу қажеттігі туралы хабарлама сақтанушыға оның жіберілгенін растауға мүмкіндік беретін тәсілмен жіберіледі.

ҚР 18.12.2000 N 128-II Заңына сәйкес кодекс 826-2-баппен толықтырылды

826-2-бап. Жинақтаушы сақтандыру шартының қолданылуын қалпына келтіру

1. Егер жинақтаушы сақтандыру шартының қолданылуы сақтанушының сақтандыру жарнасын төлемеуі негізінде тоқтатыла тұрса немесе тоқтатылса, сақтанушы:

1) 2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен алып тасталды (*бұр. ред. қара*)

2) мерзімі өтіп кеткен сақтандыру жарналарын;

3) сақтандыру жарналарын осы Кодекстің **353-бабында** көзделген мөлшерде төлеудің мерзімін өткізіп алғаны үшін өсімпұлды төлеген кезде сақтандырушы шарттың қолданылуын қалпына келтіруге міндетті.

2. Сақтанушы шарттың қолданылуы тоқтатылған немесе шарт тараптарының өз міндеттемелерін орындауын тоқтата тұрған күннен бастап бір жыл ішінде жинақтаушы сақтандыру шартының қолданылуын қалпына келтіруге құқылы.

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 3 тармақ өзгертілді (бұр. ред. қара)

3. Сақтандырушы жинақтаушы сақтандыру шартының қолданылуын қалпына келтірген кезде сақтандырылған адамның денсаулық жағдайына медициналық сараптама жүргізуге құқылы.

Сақтандырылған адамның денсаулық жағдайы нашарлаған жағдайда сақтандырушы сақтандыру төлемінің және (немесе) сақтандыру сыйлықақысының мөлшерін қайта есептеуге құқылы. Сақтанушы шарттың қолданылуын жаңа талаптармен қалпына келтіруден бас тартқан жағдайда шартты қалпына келтіруге болмайды.

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 4 тармақпен толықтырылды

4. Егер жинақтаушы сақтандыру шартының қолданылуы мерзімінен бұрын тоқтатылса және сақтандырушы сатып алу сомасын төлеген болса, сақтандырушы мұндай шарттың қолданылуын қалпына келтіруден бас тартуға құқылы.

ҚР 18.12.2000 N 128-II Заңына сәйкес кодекс 826-3-баппен толықтырылды

826-3-бап. Бас полисті ресімдеу жолымен шарт бойынша сақтандыру

1. Сақтанушының сақтандырушымен келісімі бойынша біртекті мүліктің (тауарлардың, жүктердің және т.с.с.) әр түрлі топтамаларын ұқсас жағдайларда белгілі бір мерзім ішінде жүйелі сақтандыру сақтандырудың бір шарты - бас полис негізінде, оны сақтанушыға беру жолымен жүзеге асырылуы мүмкін.

2. Сақтанушы осы баптың 1-тармағында аталған шарттың күші қолданылатын мүліктің әрбір топтамасына қатысты мұндай шартта көзделген мәліметтерді сақтандырушыға ол көздеген мерзімде хабарлауға, ал егер ол көзделмесе, оны алғаннан кейін дереу хабарлауға міндетті. Сақтанушы, тіпті, мұндай мәліметтерді алған кезде сақтандырушы өтеуге тиісті шығынның болу мүмкіндігі іске аспай қалса да, бұл міндеттен босатылмайды.

3. Сақтанушының талап етуімен сақтандырушы осы баптың 1-тармағында аталған шарттың күші қолданылатын мүліктің жекелеген топтамалары бойынша сақтандыру полистерін беруге міндетті.

Сақтандыру полисінің мазмұны бас полиске сәйкес келмеген жағдайда сақтандыру полисіне басымдық беріледі.

ҚР 18.12.2000 N 128-II Заңына сәйкес 827-бап өзгерді

827-бап. Сақтандыру шартының қолданылуы

1. Сақтандыру шарты сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын төлеген кезден бастап, ал оны бөліп-бөліп төлеу кезінде, егер шартта немесе міндетті сақтандыру туралы заң актілерінде өзгеше көзделмесе, бірінші сақтандыру жарнасы төленген кезден бастап күшіне енеді және тараптар үшін міндетті болады.

2. Сақтандыру шарты, егер шартта немесе міндетті сақтандыру туралы заң актілерінде өзгеше көзделмесе, алғашқы басталған сақтандыру жағдайы бойынша сақтандыру төлемі жүзеге асырылған кезден бастап қолданылуын тоқтатады.

3. Сақтандырып қорғаудың қолданылу мерзімі, егер шартта немесе міндетті сақтандыру туралы заң актілерінде өзгеше көзделмесе, шарттың қолданылу мерзіміне дәл келеді.

ҚР 18.12.2000 N 128-II Заңына сәйкес 828-бап өзгерді

828-бап. Сақтандырушының міндеттері

1. Сақтандырушы:

1) сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру шартында немесе заң актілерінде белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде сақтандыру төлемін жүргізуге;

1-1) сақтанушыны сақтандыру ережелерімен таныстыруға;

2) сақтанушыға (сақтандырылған адам) сақтандыру жағдайы кезінде олардың залалдарды азайту үшін жұмсаған шығындарын өтеуге;

3) сақтандыру құпиясын қамтамасыз етуге міндетті.

2. Сақтандыру және сақтандыру қызметі туралы заң актілерінде, сондай-ақ сақтандыру шартында сақтандырушының басқа да міндеттері көзделуі мүмкін.

ҚР 18.12.00 N 128-II; 01.07.03 ж. N 445-II (бұр. ред. қара) Заңдарымен 829-бап өзгертілді

829-бап. Сақтандыру жағдайынан туындайтын залалдарды азайтуға бағытталған шығындардың орнын толтыру

1. Мүліктік сақтандыру шартында көзделген сақтандыру жағдайы басталған кезде, болуы мүмкін залалдарды болдырмау немесе азайту үшін сақтанушы (сақтандырылған адам) қалыптасқан жағдайларда қисынды және қолдан келетін шаралар, оның ішінде сақтандырылған мүлікті құтқару және сақтау шараларын қолдануға міндетті.

Сақтанушы (сақтандырылған адам) осындай шаралар қолдана отырып, егер олар сақтанушыға (сақтандырылған адамға) хабарланған болса, сақтандырушының нұсқауларын ұстануға тиіс.

2. Залалдарды болдырмау немесе азайту мақсатында сақтанушы (сақтандырылған адам) шеккен шығындар, егер мұндай шығындар қажет болса немесе сақтандырушының нұсқауларын орындау үшін жүргізілген жағдайда, тиісті шаралар тіпті сәтсіз болса да, сақтандырушының өтеуіне жатады.

Мұндай шығындар нақты мөлшерде өтеледі, алайда сақтандыру төлемінің және шығындар өтемінің жалпы сомасы сақтандыру шартында көзделген сақтандыру сомасынан аспауы тиіс. Егер шығындар сақтанушының (сақтандырылған адамның) сақтандырушы нұсқаларын орындауы нәтижесінде туындаған болса, олар сақтандыру сомасына қатыссыз толық мөлшерде өтеледі.

3. Болуы мүмкін залалдарды азайту үшін сақтанушының (сақтандырылған адамның) қисынды және қолдан келетін шараларды қасақана қолданбауы салдарынан туындаған залалдар бөлігінде сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады.

ҚР 18.12.00 N 128-II; 10.07.03 ж. N 483-II (бұр. ред. қара); 27.02.04 ж. N 527-II (01.04.04 ж. күшіне енеді) Заңдарымен 830-бап өзгертілді

830-бап. Сақтандыру құпиясы

1. Сақтандыру құпиясына сақтандыру сомасының, сатып алу сомасының мөлшерлері туралы және төленген сақтандыру сыйлықақылары, сақтандыру (қайта сақтандыру) шартының сақтанушының, сақтандырылған адамның немесе пайда алушының жеке басына қатысты өзге де талаптары туралы мәліметтер жатады. Таратылу процесіндегі сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы жасаған сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты туралы мәліметтер сақтандыру құпиясына жатпайды.

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 1-1 тармақпен толықтырылды

1-1. Міндетті сақтандыру туралы заңнамалық актілерде сақтандыру құпиясын құрайтын мәліметтерді жария етудің өзге де талаптары мен тәртібі көзделуі мүмкін.

2. Сақтандыру рыногының кәсіби қатысушыларының, сақтандыру агентінің өз кәсіби қызметінің нәтижесінде алған сақтандыру құпиясын құрайтын мәліметтерді, кәсіби сақтандыру рыногының басқа қатысушысына не сақтандыру агентіне қайта сақтандыру шарттарын жасасуға немесе қосарлас сақтандыру жөніндегі қатынастарға байланысты ақпарат беру жағдайларын, сондай-ақ осы баптың 4, 5 және 6-тармақтарында көзделген жағдайларды қоспағанда, жария етуге құқығы жоқ.

3. Өздерінің қызмет міндеттерін жүзеге асыруына байланысты сақтандыру құпиясы бар мәліметтерді алған лауазымды адамдар, сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының қызметкерлері, сақтандыру брокерлері, сақтандыру агенттері және басқа да адамдар оларды жария еткені үшін Қазақстан Республикасының заң актілерінде көзделген тәртіппен жауап береді.

4. Сақтандыру құпиясын үшінші адамға сақтанушының (сақтандырылған адамның, пайда алушының) жазбаша келісімі негізінде ашуға болады.

5. Сақтандыру құпиясы бар мәліметтер:

1) сақтанушының (пайда алушының) өкіліне - нотариатта куәландырылған сенімхат негізінде;

2) анықтау және алдын ала тергеу органына - оның өндірісіндегі қылмыстық істер бойынша;

3) сотқа - сот ұйғарымы негізінде оның өндірісіндегі істер бойынша;

4) прокурорға - оның құзыреті шегінде өзінің қарауындағы материалдар бойынша тексеру жүргізу туралы қаулы негізінде;

5) уәкілетті мемлекеттік органға - сақтандыру қызметін қадағалауды жүзеге асыруға байланысты мәселелер бойынша;

6) Қазақстан Республикасының міндетті сақтандыру туралы заң актілеріне сәйкес өзге де тұлғаларға беріледі.

6. Сақтандыру құпиясы бар мәліметтер сақтанушы, сақтандырылған адам, пайда алушы қайтыс болған соң:

1) мұрагерлерге;

2) соттарға және нотариустарға - соттың ұйғарымы, қаулысы немесе нотариустың мөрі басылған жазбаша сауалы негізінде олардың өндірісіндегі мұрагерлік істер бойынша беріледі. Нотариустың жазбаша сауалына сақтанушының қайтыс болғаны туралы куәліктің көшірмесі қоса тіркелуге тиіс;

3) шетелдік консулдық мекемелерге - олардың өндірісіндегі мұрагерлік істер бойынша беріледі.

7. Сақтандыру қызметін жүзеге асырудың жалпы шарттары, ұсынылатын сақтандыру қызметтерінің тізбесі, сақтандыру тарифтері, сақтандыру мерзімдері, сондай-ақ сақтандыру (қайта сақтандыру) шартының өзге де негізгі талаптары ашық ақпарат болып табылады және сақтандыру құпиясы мен коммерциялық құпияның нысанасы бола алмайды.

8. Сақтандырушы сақтандыру кұпиясы бар мәліметтерді жария еткен жағдайда сақтанушы (сақтандырылған адам, пайда алушы) келтірілген шығынды өтеуді, ал тиісті жағдайларда - моральдық нұқсанның орнын толтыруды талап етуге құқылы.

ҚР 18.12.2000 N 128-II Заңына сәйкес 831-бап өзгерді

831-бап. Сақтанушының міндеттері

1. Сақтанушы:

- 1) сақтандыру шарты белгілеген мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде сақтандыру сыйлықақыларын төлеуге;
 - 2) сақтандыру тәуекелінің жай-күйі туралы сақтандырушыны хабардар етуге;
 - 3) сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғандығы туралы хабарлауға;
 - 4) сақтандыру жағдайынан туатын залалдарды азайту үшін шаралар қолдануға (осы Кодекстің **829-бабының** 1-тармағы);
 - 5) сақтандыру жағдайының басталғандығы үшін жауапты адамнан талап ету құқығының сақтандырушыға өтуін қамтамасыз етуге міндетті (осы Кодекстің **840-бабы**).
2. Сақтандыру шартында сақтанушының басқа да міндеттері көзделуі мүмкін.

ҚР 18.12.2000 N 128-II Заңына сәйкес 832-бап өзгерді

832-бап. Шарт жасасу кезінде сақтанушы беретін мәліметтер

1. Шарт жасасу кезінде сақтанушы сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталу ықтималдығын және оның басталуынан (сақтандыру тәуекелінен) туындауы мүмкін залалдардың мөлшерін айқындау үшін елеулі мәні бар сақтанушының өзіне белгілі жағдайларды, егер бұл жағдайлар сақтандырушыға белгісіз болса және белгісіз болуға тиісті болса, хабарлауға міндетті.

Қалай болғанда да сақтандырушы әзірлеген сақтандыру ережелерінде немесе шарт жасасу кезеңінде сақтанушыға жіберілген сақтандырушының жазбаша сауалына нақты айтылған мән-жайлар елеулі деп танылады.

2. Егер сақтандыру шарты сақтандырушының қандай да бір сұрақтарына сақтанушының берген жауаптарынсыз жасалған болса, соңғысы сақтанушының тиісті жағдайларда хабарламағандығын негізге ала отырып, кейіннен шарттың бұзылуын немесе оны жарамсыз деп тануды талап ете алмайды.

3. Егер шарт жасалып болған соң сақтанушының сақтандырушыға осы баптың 1-тармағында көрсетілген жағдайлар туралы көрінеу жалған мәліметтер бергендігі анықталған болса, сақтандырушы шартты жарамсыз деп тануды және осы Кодекстің **844-бабының** 1-тармағының екінші және үшінші бөліктерінде көзделген салдарды қолдануды талап етуге құқылы.

Егер сақтанушы жасырып қалған мән-жай жоққа шығып қалған болса, сақтандырушы шартты жарамсыз деп тануды талап ете алмайды.

01.07.03 ж. N 445-II ҚР Заңымен 833-бап өзгертілді (бұр. ред. қара)

833-бап. Сақтандыру тәуекелін және келтірілген зиянды бағалау

1. Мүлікті сақтандыру шартын жасасқан кезде сақтандырушы сақтандырылатын мүлікті қарап тексеруге және бағалауға, ал қажет болған кезде оның шынайы құнын анықтау мақсатында сараптама тағайындауға құқылы. Сақтандырылатын мүлікке және келтірілген зиянға сақтандырушы жүзеге асыратын бағалау сақтандырудың құрамдас бөлігі болып табылады және қосымша лицензиялауды талап етпейді.

2. Жеке сақтандыру шартын жасау кезінде сақтандырушы оның нақты денсаулық жағдайына баға беру үшін сақтандырылатын адамға тексеру жүргізуге құқылы.

3. Сақтандырушының сақтандыру тәуекеліне осы баптың негізінде берген бағасы өзгеше дәлелдеуге құқығы бар сақтанушы үшін міндетті емес.

4. Сақтандыру жағдайының басталуы нәтижесінде келтірілген зиянның мөлшерін сақтанушының немесе оның өкілінің өтініші бойынша сақтандырушы айқындайды. Қажет болған жағдайда келтірілген зиянның мөлшерін бағалауды бағалаушы (тәуелсіз сарапшы)

жүргізеді. Келтірілген зиянды бағалау нәтижелерімен келіспеген жағдайда тараптар өзгеше дәлелдеуге құқылы.

2007.07.05. № 244-III ҚР Заңымен 5-тармақпен толықтырылды

5. Сақтандырудың міндетті түрлері кезінде сақтандыру жағдайының басталуы нәтижесінде келтірілген зиянның мөлшеріне бағалау жүргізудің тәртібі мен шарттары Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерімен айқындалады.

ҚР 18.12.2000 N 128-II Заңына сәйкес 834-бап өзгерді

834-бап. Шарттың қолданылуы кезеңінде сақтандыру тәуекелінің ұлғаю салдары

1. Мүліктік сақтандыру шартының қолданылуы кезеңінде сақтанушы (сақтандырылған адам) шарт жасау кезінде сақтандырушыға хабарланған мән-жайлардағы өзіне белгілі болған елеулі өзгерістер туралы, егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелін арттыруға елеулі ықпал жасайтындай болса, сақтандырушыға дереу хабарлауға міндетті.

Қалай болғанда да сақтандыру шартында айтылған өзгерістер елеулі деп танылады.

2. Сақтандыру тәуекелін арттыруға әкеп соғатын мән-жайлар туралы хабардар етілген сақтандырушы, шарттың талаптарын өзгертуді немесе тәуекелдің артуымен мөлшерлес қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге құқылы.

Егер сақтанушы немесе сақтандырылған адам сақтандыру шартының талаптарын өзгертуге және сақтандырудың қосымша сыйлықақысын төлеуге қарсылық білдірсе, сақтандырушы осы Кодекстің 24-тарауында көзделген ережелерге сәйкес шартты бұзуды талап етуге құқылы.

3. Сақтанушы немесе сақтандырылған адам осы баптың тармағында көзделген міндеттерді орындамаған жағдайда сақтандырушы шартты бұзуды және шартты бұздан болған залалдардың орнын толтыруды талап етуге құқылы.

4. Егер сақтандыру тәуекелін арттыруға әкеп соғатын мән-жайлар жоққа шығып қалған болса, сақтандырушының шартты бұзуды талап етуге құқығы жоқ.

5. Жеке сақтандыру кезінде, осы баптың 2 және 3-тармақтарында көрсетілген шарттың қолданылуы кезеңінде сақтандыру тәуекелін өзгертудің салдары, егер олар шартта тікелей көзделген болса, басталуы мүмкін.

ҚР 18.12.00 N 128-II; 01.07.03 ж. N 445-II (бұр. ред. қара) Заңдарымен 835-бап өзгертілді

835-бап. Сақтандыру жағдайының басталғаны туралы сақтандырушыны хабардар ету

1. Сақтанушы сақтандыру жағдайының басталғаны туралы өзіне мәлім болған соң оның басталғандығы жөнінде сақтандырушыға немесе оның өкіліне дереу хабарлауға міндетті. Егер шартта немесе Қазақстан Республикасының міндетті сақтандыру туралы заң актісінде хабардар ету мерзімі және (немесе) тәсілі көзделсе, ол келісілген мерзімде және шартта немесе Қазақстан Республикасының заң актісінде көрсетілген тәсілмен жасалуға тиіс.

Егер сақтанушы сақтандырылған адам болып табылмаса, мұндай міндет сақтандырылған адамға жүктеледі.

Егер жеке сақтандыру кезінде сақтандырылған адамның қайтыс болуы сақтандыру жағдайы болып табылса, сақтандыру жағдайы туралы сақтандырушыға хабарлау міндеті сақтанушыға, ал егер оның өзі бір мезгілде сақтандырылған адам болса - пайда алушыға жүктеледі. Бұл ретте сақтандырушыға хабарлаудың шартта белгіленген мерзімі отыз күннен кем болмауы тиіс.

2. Пайда алушының барлық жағдайларда, мұны сақтанушының немесе сақтандырылған адамның жасаған-жасамағанына қарамастан, сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабарлауға құқығы бар.

3. Егер сақтандыру жағдайының басталғаны туралы сақтандырушының дер кезінде білгендігі дәлелденбесе не бұл жөніндегі мәліметтердің сақтандырушыда болмауы оның сақтандыру төлемі міндеттеріне ықпал етпейтін болса, сақтандыру жағдайының

басталғандығы туралы сақтандырушыға хабар бермеу оған сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту құқығын береді.

836-бап. Сақтанушыны ауыстыру

1. Мүлікті сақтандыру шартын жасасқан сақтанушы қайтыс болған жағдайда сақтанушының құқықтары мен міндеттері мұрагерлік тәртібімен осы мүлікті қабылдаған адамға ауысады. Меншік құқықтары (немесе өзге де заттық құқықтары) ауысуының басқа жағдайларында сақтанушының құқықтары мен міндеттері, егер шартта немесе заң актілерінде өзгеше белгіленбесе, сақтандырушының келісуімен жаңа меншік иесіне (немесе өзге де заттық құқықтардың иесіне) ауысады.

2. Жеке сақтандыру шартын сақтандырылған адамның пайдасына жасаған сақтанушы қайтыс болған жағдайда, осы шартта айқындалған құқықтар мен міндеттер оның келісімімен сақтандырылған адамға ауысады. Сақтандыру шарты бойынша міндеттерді сақтандырылған адамның орындауы мүмкін болмаған жағдайда, оның құқықтары мен міндеттері заң актілеріне сәйкес оның құқықтарын және заңды мүдделерін қорғау жөніндегі міндеттерді жүзеге асырушы тұлғаларға ауысуы мүмкін.

3. Заңды тұлға болып табылатын сақтанушыны қайта ұйымдастырған кезде, сақтандыру шарты қолданылу кезеңіндегі оның осы шарт бойынша құқықтары мен міндеттері сақтандырушының келісуімен, осы Кодексте айқындалған тәртіппен тиісті құқықтық мирасқорға ауысады.

ҚР 18.12.2000 N 128-II Заңына сәйкес 837-бап өзгерді

837-бап. Сақтандырылған адамды ауыстыру

1. Зиян келтіргені үшін жауаптылықты сақтандыру шарты бойынша (осы Кодекстің **811-бабы**) сақтанушының емес, өзге тұлғаның жауаптылығы сақтандырылған жағдайда, сақтанушы шартта өзгеше көзделмегендіктен, бұл туралы сақтандырушыға жазбаша хабарлап, сақтандыру жағдайы басталғанға дейін кез келген уақытта бұл тұлғаны басқасымен ауыстыруға құқылы.

2. Жеке сақтандыру, сондай-ақ мүліктік сақтандыру шартында аталған сақтанушы болып табылмайтын сақтандырылған адам тек өзінің (топтастырылған жеке сақтандыруды қоспағанда,)және сақтандырушының келісімі бойынша ғана басқа тұлғамен ауыстырылуы мүмкін.

3. Егер үшінші тұлғаны сақтандыру міндетті сақтандыру туралы заң актілерінің талаптарынан туындайтын болса, сақтандырылған адамды ауыстыру заң актілерінде көрсетілген тәртіппен және соларға негізделген шартпен жүзеге асырылады.

ҚР 18.12.2000 N 128-II Заңына сәйкес 838-бап өзгерді

838-бап. Пайда алушыны ауыстыру

1. Сақтанушы сақтандыру жағдайы басталғанға денін сақтандырылған адам болып табылмайтын, сақтандыру шартында аталған пайда алушыны, бұл жөнінде сақтандырушыны жазбаша хабардар етіп, басқа адаммен ауыстыруға құқылы.

2. Пайда алушыны оның сақтанушымен жасаған келісімінен туындайтын белгілі бір міндеттерді сақтандыру шарты бойынша орындағаннан немесе сақтандырушыға сақтандыру төлемін жүзеге асыру жөніндегі талап қойғаннан кейін басқа адаммен ауыстыруға болмайды.

3. Сақтандырылған адам болып табылатын пайда алушыны ауыстыру осы Кодекстің **837-бабында** көзделген тәртіппен жүргізіледі.

ҚР 18.12.2000 N 128-II Заңына сәйкес 839-бап өзгерді

839-бап. Сақтандырушыны сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатудың негіздері *2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 1 тармақ өзгертілді (бұр. ред. қара)*

1. Сақтандырушы, егер сақтандыру жағдайы:

1) сақтанушының, сақтандырылған адамның және (немесе) пайда алушының, қажетті қорғану және аса қажетті жағдайда жасалған іс-әрекеттерді қоспағанда, сақтандыру жағдайын тудыруға бағытталған не оның басталуына ықпал ететін қасақана жасалған іс-әрекетінің;

2) заң актілерінде белгіленген тәртіппен сақтанушының, сақтандырылған адамның және (немесе) пайда алушының қасақана жасалған қылмыстар немесе сақтандыру жағдайына себепті байланысты әкімшілік құқық бұзушылықтар деп танылған іс-әрекетінің салдарынан болса, сақтанушыға сақтандыру төлемінен толық немесе ішінара бас тартуға құқылы.

Егер сақтандыру жағдайы жауаптылықта сақтандыру объектісі болып табылатын тұлғаның кінәсінен болса, онда сақтандырушы азаматтық-құқықтық жауаптылықты сақтандыру шарты бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылмайды.

Сақтандырушы сақтандырылған адам қайтыс болған жағдайда, егер өлім өзін-өзі өлтірудің салдарынан болса және осы уақытқа дейін сақтандыру шарты кемінде екі жыл қолданылып келсе, жеке сақтандыру шарты бойынша төленуге тиіс сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылмайды.

2. Өз еркімен сақтандыру шартында және міндетті сақтандыру туралы заң актілерінде өзгеше көзделмегендіктен, егер сақтандыру жағдайы:

1) ядролық жарылыстың, радиацияның немесе радиоактивтік зақымданудың әсері;

2) әскери қимылдардың;

3) азамат соғысының, алуан түрлі халық толқуларының, жаппай тәртіп бұзушылықтардың немесе ереуілдердің салдарынан басталған болса, сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады.

3. Мүліктік сақтандыру шартында өзгеше көзделмегендіктен, сақтандырушы алып қою, тәркілеу, реквизициялау, тұтқындау немесе мемлекеттік органдардың өкімімен сақтандырылған мүліктерді жою салдарынан болған залалдар үшін сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады.

4. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуы үшін мыналар да:

1) сақтанушының сақтандырушыға, сақтандыру объектісі, сақтандыру тәуекелі, сақтандыру жағдайы және оның зардаптары туралы көрінеу жалған мәліметтер хабарлауы;

2) сақтанушының сақтандыру жағдайынан болған залалдарды азайту жөніндегі шараларды қасақана қолданбауы (осы Кодекстің [829-бабы](#));

3) сақтанушының залалдар келтіруге кінәлі тұлғадан мүліктік сақтандыру бойынша залалдарға тиісті өтем алуы;

4) сақтанушының сақтандыру жағдайы басталуының мән-жайын тексеруде және одан келген залалдардың мөлшерін белгілеуде сақтандырушыға кедергі жасауы;

5) сақтандыру жағдайының басталғандығы туралы сақтандырушыға хабарламау (осы Кодекстің [835-бабы](#));

6) сақтанушының сақтандыру жағдайының басталғандығы үшін жауапты адамға талап қою құқықтарынан бас тартуы, сондай-ақ сақтандырушыға талап ету құқығын өткізу үшін қажетті құжаттарды беруден бас тартуы (осы Кодекстің [840-бабы](#)). Егер сақтандыру өтемі ендігі төленіп қойған болса, сақтандырушы оның толық немесе ішінара қайтарылуын талап етуге құқылы;

7) заң актілерінде көзделген басқа да жағдайлар негіз болуы мүмкін.

5. Сақтандырушыны сақтанушының алдындағы сақтандыру жауаптылығынан оның осы бапта көзделген заңсыз іс-қимылдарының себептері бойынша босату, сақтандырушыны сонымен бір мезгілде сақтандырылған адамға немесе пайда алушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан да босатады.

6. Сақтандыру шартының талаптары бойынша, егер бұл заң актілеріне қайшы келмейтін болса, сақтандыру төлемінен бас тартудың басқа да негіздері көзделуі мүмкін.

7. Сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешімді сақтандырушы қабылдайды және ол бас тартудың дәлелді негіздерімен жазбаша нысанда сақтанушыға хабарланады.

8. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүргізуден бас тартуына сақтанушы сотқа шағымдануы мүмкін.

ҚР 18.12.2000 N 128-II Заңына сәйкес 840-бап өзгерді

840-бап. Сақтанушының залалдарды өтеу құқықтарының сақтандырушыға ауысуы (суброгация)

1. Егер мүліктік сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушыға, сол төленген соманың шегінде, сақтандыру нәтижесінде өтелген залалдар үшін жауапты адамға қоятын сақтанушының (сақтандырылған адамның) талап қою құқықтары ауысады. Алайда қасақана залал келтірген адамға қойылған талап қою құқықтарының сақтандырушыға ауысуын жоққа шығаратын шарт талабы жарамсыз болады.

2. Сақтандырушыға ауысқан талап қою құқығы сақтанушы (сақтандырылған адам) мен залалдар үшін жауапты адамның арасындағы қатынасты реттейтін ережелерді сақтай отырып жүзеге асырылады.

3. Сақтанушы (сақтандырылған адам) сақтандыру төлемін алған кезде сақтандырушыға барлық құжаттар мен айғақтарды беруге және оған талап қою құқықтарын жүзеге асыру үшін қажетті барлық мәліметтерді хабарлауға міндетті.

4. Егер сақтанушы (сақтандырылған адам) сақтандырушы төлеген шығындар үшін жауап беретін адамға талап қою құқықтарынан бас тартса немесе сақтанушының (сақтандырылған адамның) кінәсінен бұл құқықты жүзеге асыру мүмкін болмаса, сақтандырушы сақтандыру төлемін толық немесе тиісінше оның бір бөлігін жүзеге асырудан босатылады және артық төлеген соманы қайтаруды талап етуге құқылы.

ҚР 10.07.03 ж. N 483-II (бұр. ред. қара) Заңымен 841-бап өзгертілді

841-бап. Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату

1. Осы Кодексте көзделген міндеттемелерді тоқтатудың жалпы негіздерінен басқа, сақтандыру шарты мынадай жағдайларда:

1) сақтандыру объектісі өмір сүруін тоқтатқан;

2) сақтанушы болып табылмайтын сақтандырылған адам қайтыс болғанда, ол ауыстырылмаған (осы Кодекстің 815-бабының 8-тармағы);

3) сақтанушы мүліктік сақтандыру объектісін өз иелігінен шығарған, егер сақтандырушы сақтанушыны ауыстыруға қарсылық білдірсе, ал шартта немесе міндетті сақтандыру туралы заң актілерінде өзгеше көзделмеген осы Кодекстің 836-бабының 1-тармағы);

4) өзінің кәсіпкерлік тәуекелін немесе осы қызметке байланысты азаматтық-құқықтық жауаптылығын сақтандырған сақтанушы белгіленген тәртіппен кәсіпкерлік қызметін тоқтатқан;

5) сақтандыру жағдайының басталу мүмкіндігі жойылған және сақтандыру жағдайынан басқа жағдайлар бойынша сақтандыру тәуекелінің болуы тоқтатылған;

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 6) тармақша жаңа редакцияда (бұр. ред. қара)

6) соттың сақтандырушыны мәжбүрлеп тарату туралы шешімі заңды күшіне енгізілген реттерде мерзімінен бұрын тоқтатылады. Бұл ретте міндетті сақтандыру түрлері бойынша сақтандыру төлемдеріне кепілдік беруді жүзеге асыратын ұйым Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде белгіленген тәртіппен және мерзімдерде өзі кепілдік берген сақтандыру шарттары бойынша өз міндеттемелерін орындайды;

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 7) тармақшамен толықтырылды

7) уәкілетті органның сақтандырушының ерікті таратылуына рұқсат беру туралы шешімі күшіне енгізілген реттерде мерзімінен бұрын тоқтатылады.

Аталған жағдайларда шартты тоқтату үшін негіз ретінде көзделген мән-жайлар туындаған кезден бастап шарт тоқтатылған болып есептеледі, бұл туралы мүдделі тарап дереу екіншісін хабардар етуге тиіс.

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 1-1- тармақпен толықтырылды

1-1. Егер жинақтаушы сақтандыру шарты бойынша сақтанушы шарт жасасқан күннен бастап он төртінен отызына дейінгі кезеңде оны біржақты тәртіппен бұзса, онда сақтандырушы жинақтаушы сақтандыру шартын жасасқан кезде сақтандыру сыйлықақысының сомасынан алынған жиырма проценттен аспайтын, сақтандырушы көтерген шығыстар шегеріле отырып, алынған сақтандыру сыйлықақысының сомасын сақтанушыға қайтаруға міндетті.

2. Сақтанушы сақтандыру шартын кез келген уақытта бұзуға құқылы.

ҚР 18.12.00 ж. N 128-II; 10.07.03 ж. N 483-II (бұр. ред. қара) Заңдарымен 842-бап өзгертілді

842-бап. Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтатудың зардабы

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 1 тармақ өзгертілді (бұр. ред. қара)

1. Жинақтаушы емес сақтандыру шарты осы Кодекстің **841-бабының** 1-тармағында көзделген жағдайлар бойынша мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде сақтандырушының сақтандыру сыйлықақысының осы сақтандыру қолданылған уақытқа барабар бөлігіне құқығы бар.

Жинақтаушы сақтандыру шарты осы Кодекстің **841-бабының 1-тармағының** 6) және 7) тармақшаларында көрсетілген жағдай бойынша мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде сатып алу сомасы шартта белгіленген мөлшерде қайтарылуға тиіс

Сақтандырушыны тарату кезінде сақтандыру сыйлықақыларын (жарналарын) қайтару Қазақстан Республикасының сақтандыру және сақтандыру қызметі туралы заңдарында белгіленген кредиторлардың талаптарын қанағаттандыру кезектілігіне сәйкес жүзеге асырылады.

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 2 тармақ өзгертілді (бұр. ред. қара)

2. Сақтанушы шарттан бас тартқан кезде (осы Кодекстің **841-бабының** 2-тармағы), егер ол осы Кодекстің 841-бабының 1 және 1-1-тармақтарында көзделген мән-жайлармен байланыста болмаса және шартта өзгеше көзделмесе, сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйлықақысы не сақтандыру жарналары қайтарылмайды.

3. Сақтандыру шартының мерзімінен бұрын тоқтатылуы шарт талаптарының сақтандырушының кінәсіне байланысты орындалмауынан болған жағдайда, сақтандырушы сақтанушы төлеген сақтандыру сыйлықақысын не сақтандыру жарналарын оған толық қайтаруға міндетті.

843-бап. Сақтандыру шартының жарамсыздығы

1. Мәмілелер жарамсыздығының осы Кодексте көзделген жалпы негіздемесінен басқа, сақтандыру шарты мына жағдайларда, егер:

1) шарт жасасу кезінде сақтандыру объектісі болмаса;

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 2) тармақша өзгертілді (бұр. ред. қара)

2) құқыққа қарсы мүліктік мүдделер сақтандыру объектісі ретінде әрекет етсе (**807-баптың** 2-тармағы);

3) соттың заңды күшіне енген тиісті шешімінің негізінде тәркіленуге жататын мүлік не қылмыстық жолмен алынған немесе қылмыстың нысанасы болып табылатын мүлік сақтандыру объектісі болып табылса;

4) басталу мүмкіндігі мен кездейсоқтық белгілері жоқ (осы Кодекстің **817-бабының** 3-тармағы) және шарттың қолданылуы шегінде амалсыз әрі нақты болуға тиіс оқиға сақтандыру жағдайы ретінде көзделсе, бұл туралы тараптар немесе, кем дегенде, сақтанушы алдын ала білген болса;

5) сақтанушы шарт жасасу кезінде заңсыз пайда табуды алдын ала мақсат еткен болса, оның ішінде сақтандыру жағдайы басталған соң шарт жасалса;

6) 2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен алып тасталды (*бұр. ред. қара*)

7) 2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен алып тасталды (*бұр. ред. қара*)

8) сақтандырылған адамның келісімі міндетті болып табылатын жағдайларда, оның келісімі болмаса;

9) шарттың жазбаша нысаны сақталмаса (осы Кодекстің 825-бабының 3-тармағы), жарамсыз деп танылады.

2. Міндетті сақтандыру туралы заң актілерінде сақтандырудың жекелеген түрлеріне қатысты шартты жарамсыз деп танудың басқа да негіздерін қолдану көзделуі мүмкін.

ҚР 18.12.2000 N 128-II Заңына сәйкес 844-бап өзгерді

844-бап. Сақтандыру шартын жарамсыз деп танудың салдары

1. Сақтандыру шарты жарамсыз деп танылған жағдайда сақтандырушы сақтанушыға одан алған сақтандыру сыйлықақыларын не сақтандыру жарналарын қайтаруға, ал сақтанушы (пайда алушы) сақтандырушыға одан алған сақтандыру төлемін қайтаруға міндетті.

Егер шарт сақтанушының заңсыз іс-әрекеттерінің салдарынан туындаған негіздер бойынша жарамсыз деп танылса, ол туралы сақтандырушы шарт жасалған кезде, оны орындау процесінде де білмесе және білуге тиісті болмаса, сақтандырушы шыққан шығындарды шегере отырып, сақтанушыға шарттың аяқталмаған мерзімі үшін сақтандыру сақтандыру сыйлықақыларын не сақтандыру жарналарын қайтарады, ал егер сақтандыру төлемі жүргізілген жағдайда оның төленген соманы қайтаруды талап етуге құқығы бар.

Сақтандырушыға сақтандыру төлемінен бас тартуда негіз беретін себептер бойынша сақтандыру шарты жарамсыз деп танылған жағдайда (осы Кодекстің 839-бабы) нақ сондай салдар туындайды.

2. Егер сақтандыру шарты қылмыстық мақсатқа жетуге бағытталған болса, осы Кодекстің 157-бабының 4-6-тармақтарында көзделген салдар туындайды.

845-бап. Өзара сақтандыру

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 1 тармақ өзгертілді (бұр. ред. қара)

1. Азаматтар мен заңды тұлғалар қажетті қаражатты өзара сақтандыру қоғамдарына біріктіру жолымен өзара негізде осы Кодекстің 807-бабының 1-тармағында аталған өзінің мүліктік мүдделерін сақтандыра алады.

ҚР 2006.20.02. № 128-III (бұр. ред. қара); 2006.05.07. № 164-III (бұр. ред. қара) Заңдарымен 2-тармақ өзгертілді

2. Өзара сақтандыру қоғамдары өз мүшелерінің мүліктік мүдделерін сақтандыруды жүзеге асырады және коммерциялық емес ұйымдар болып табылады.

Өзара сақтандыруды жүзеге асырудың, өзара сақтандыру қоғамдарының құқықтық жағдайының ерекшеліктері мен олардың қызметінің шарттары осы Кодекске және өзара сақтандыру туралы заң актілеріне сәйкес айқындалады.

2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен 3 тармақ өзгертілді (бұр. ред. қара); 2006.05.07. № 164-III (бұр. ред. қара) 3-тармақ жаңа редакцияда

3. Өзара сақтандыру қоғамдары өз мүшелерінің мүліктік мүдделерін сақтандыруды мүшелік және сақтандыру шарттары негізінде жүзеге асырады.

4. Өзара сақтандыру жолымен міндетті сақтандыруды жүзеге асыруға өзара сақтандыру туралы заң актілерінде көзделген жағдайларда жол беріледі.

5. 2006.20.02. № 128-III ҚР Заңымен алып тасталды (*бұр. ред. қара*)